

getur. Diodorus libro sexto ambitum ejus scribit esse duorum & quadraginta millium stadiorum. Martianus: *Britannia* inquit, longa millibus octingentis, lata trecentis, circuitu tricies octies viginti quinque millia tenet. Nugæ. Doctissimus & accuratissimus scriptor Camdenus hanc rationem inivit, à Tarvisio promontorio ad Belerum, itinere ob sinuosos littorū tractus curvato, millia passuum sunt D cccxii: inde ad Cantium ccc xx millia: denique à Cantio ad Tarvisiū D cccii millia. Quæ summa est MD cccxxv i millium passuum. Hæc Insula olim in duas partes divisa fuit, teste Ptolemæo magnæ constructionis lib. ii: ubi Insulam universam in *Britanniam magnam* & *parvam* dispescit. Magnam vocat citeriorem ejus partem ad Meridiem: Parvam verò ulteriorem ad Septentriones. Romani verò ulteriore parte neglecta, quia, ut inquit Appianus, *illis utilis esse non poterat*, citeriorem in provinciam jam redactam primum duplicem fecerunt, *Inferiorem* & *Superiorem*, ut ex Dione colligitur. Angliæ enim partem citeriorem cum *Walliâ Superiorem*, ulteriorem & Septentrionalem *Inferiorem* vocat. Postea in tres partes descripserunt, ut ex Sexto Rufo liquet, in *Maximam Casariensem*, *Britanniam Primam* & *Britanniam Secundam*. Postremò, cum Imperii Romani formulæ in dies immutaretur, Britanniam quinque partitâ fecere, *Britanniam* nimirum *Primam*, *Secundam*, *Maximam Casariensem*, *Valentiam*, & *Flaviam Casariensem*. Atque hæc quidem fuerunt sub Romanis ipsius Britannia divisiones. Nonnulli universam Insulam olim fuisse in tres partes divisam scripsere, nempe in *Loegriam*, *Cambriam* & *Albaniam*. Sed hanc recentiorē esse divisionem credit Camdenus, ut quæ à tribus populis, Anglis, Cambris & Scotis, qui postremò Insulam inter se diviserunt, videatur enata. Postea in duo Regna, nempe Angliam & Scotiam, divisa est Insula: jam verò felicissimo sub Iacobo 6 unita hæc duo sunt Regna, & tota Insula *Magna Britannia* appellata. Vastissimo autem & apertissimo Oceano, ut suprà docuimus, Britannia undiq; circumfunditur, quem B. Basilii *Mare magnum*, & *navigantibus horrendum* dixit. Latè certè modò campos vicinos inundat, modò refugit & nudat, & ut cum Plinio loquar, in magnitudine hac apertâ, Lunæ vim laxè grassantis efficacius sentit, tantæque vi semper immititur, ut non solum flumina retroagat, sed aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destituat. Tantumque erat vel hoc mare hyeme navigare, ut Iul. Firmicus in libello de errore prophanarum religionum ad Constatem & Constantium Imppp. exclamarit: *Hyeme (quod nec factum est aliquando, nec fiet) timentes, & savientes undas calcastis Oceani Britannici, sub remis vestris incogniti jam nobis panem maris unda contremuit, & insperatam Imperatoris faciem Britannus expavit. Quid amplius vultis? virtutibus vestris victa Elementa cesserunt.*

De commoditatibus quas hoc mare præstat, de tēpore quo terras fovet, de vaporibus quibus aërem nutrit, & agros irrorat, de piscibus varii generis, Salmonibus, Passeribus, Paguris, Asellis, Halecibus &c. quorum infinita examina alit, nihil attinet dicere: Margaritæ tamen non sunt silentio prætereundæ, quas rotundâ specie mari Britannico gregatim natæ ducem sectantes, mare apum Iubas memorat. Meminit & Marcellinus. Harum spe Cæsarem Britanniam petiisse author est Suetonius. Atq; hæc de Albione, nunc reliquas præcipuas percurramus. Inter omnes longe præcellit Hibernia, de quâ nihil hîc, de eâ in propriis quas occupat tabulis, dicturi. Eam sequuntur *Orcades*, nunc *Orkney* xxx. plus minus, Insulæ, modicis inter se discretæ spatiis, quas ita appellat quædam

Mare.

Commoditates.

Orcades.